FELICITER!

De

CONVENTU SAGARUM AD SUA SABBATA,

qvæ vocant,

in

Florentisſimâ ad Albim Academiâ,

PRÆSIDE,

VIRO CLARISSIMO,

DN. M. GOTHOFREDO Voigt/

Delicio-Miſnico,

Ser. ELECT. SAX. Alumn.

Fautore atqve Amico ſuo plurimùm honorando,

publicam ſententiarum collationem

inſtituet

RESPONSURUS

PHILIPP. DAVID Fuhrmann/

Neo-Trept. Pomer.

Ad D. IV. Maij. cIↃ. IↃc. LXVII.

in Audit. Min. Horis conſvetis.

WITTEBERGÆ

Typis JOHANNIS BORCKARDI,

CONVENTI

I. N. J.

De

CONVENTU SAGARUM AD SUA SABBATA,

Qvæstio:

An Sagæ ad solemnia sua conventicula, qvæ Sabbata vocant, transportari qveant, & nonnunqvam qvoqve realiter transferantur?

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ,

Auctorum sententias recensens,

§. I.

NEgant qvæstionem *Alciatus* lib. 8. Parerg. cap. 22. *Ulricus Molitor* de Python. Mulier. cap. 8. *Fr. Samuel*, Minorita, integro libro, *Auctor* fortal. fid. *Ponzinibius* per tot. ferè libr. *Leonhard. Vairus* lib. 2. de fascino cap. 13. *Wierus* lib. 3. de præstig. Dæmon. cap. 11. *Gödelmannus*, *Agrippa*, *Martinus de Arles*, *Duarenus*, *Ærodius*, *Michaël Montanus*, *Joannes Salisburgensis* lib. 2. Polycrat. c. 17. *Philippus Camerar.* cap. 72. hor. subcis. *Joh. Fichardus*, JCtus, qvi transvectionem istam cum omnibus suis solemnitatibus vocat lauter Traum/ Gespänst/ Triegerey/ unglaublich/ unmögliche Ding/ T. 2. Consil. III, n. 3.

§. II. Affirmant *Remigius* lib. 1. Dæmonolatr. cap. 14. 24. 29. *Penna* in Direct. Inqvisit. p. 2. comment. 68. *Turrecrema* supr. Grilland. l. 2. de sortileg. qv. 7. n. 8. *Auctor* Mallei passim, *Basinus* de art. mag. prop. 9. *Pet. Damianus* Epist. 4. c. 17. *Bart. Spineus* contra Ponzinib. *Alfonsus à Castro* lib. 1. de just. hæret. punit. c. 16. *Abulensis* in cap. 4. Matth. qv. 47. *Joan. Dodo* in Apolog. contra

Fr. Samuelem, *Ananias* lib.4. de Nat. Dæmon. *Silvester* in verb. hæres. n.3. *Anglez* in 2. qv.unicâ de art.mag. art.4. diffic. 5. *Gvilh. Parisiensis* p. ult. de univers. c.23. *Bald. Ronsseus* epist. medic. 50. *Martin. Delrius* disqvisit. Mag. Tom. I. lib.2. qv.16. p.345. seq. *Petr. Binsfeld.* d.Oper. Concl.11. *Beetz.* de 4.Victor. Cajetan. 2. 2. q.95. a.3. *Antonius de Torqvemada* Dial. 3. Hexaem. *D. Thomas, Joh. Major. Albert. Tostatus, Toletus, Simanca, Navar. Medices, Farinac. Damhauder. Spreger. Jaqver. Nider. Bern. Comensis, Cuman. Pegna, Cæsalp.* ap. *Schottum* Phys.Curios.l.i.c.23. p.91.qvi & ipse ejusdem est sententiæ, *Torreblanca* lib:2.q. 36. *Svarez.* de Relig. l.2. c.16. *D. Jacob.* Wecker im Hexenbüchlein p.25. *B. D. Balduinus* in Cas. Consc. lib.3. cap.5. cas.7. p.737. *D. König* in Hept. Cas. Cons.Misc. cas.2. p.39. Qvibus etiam nostrum adjicimus calculum, existimantes, *nonnunqvam* transportationem illam Sagarum *venam* qvidem esse, sed *sæpius phantasticam*.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ,

Statum Controversiæ sistens.

§. I. Omissâ *nominum* evolutione, qvæ aliàs qvidem multùm, huic verò nostro scopo parùm inservire videtur, ad *rem* ipsam pergimus, & in ipso statim limine *distingvimus* inter *transportationis principium, medium, & modum. Principium* est vel *principale*, vel *minus principale*. *Principale* est *Diabolus*, qvi transvehit sua mancipia ad nocturna illa comitia. Hunc autem non duriori *Dæmonis* nomine appellant, sed *Magisterulum*, aliæ *Magistrum Martinettum*, sive *Martinellum*, mollioribus verbis salutant. *Minùs principale* principium, s. *impulsivum*, variæ sunt *incantationes, circuli & figuræ, applicatio manus ad crines, pilei aut pallii positura, unctio, verba, certa signa*, aliæqve id genus *ceremoniæ* qvamplurimæ. De *ungvento* observandum hoc est, qvod illud conficiatur ex *adipe felis, canis*, aut *asini*, vel *lupi*, sed potissimum ex *infantis occisi pingvedine*. Hinc diabolus maximè infantulis insidiatur, immò eas etiam nonnunqvam permissu Dei, suffuratur, posteaqve ministris suis excoqvendos comburendosve ad magicos concedit usus. Utuntur autem istoc suo *ungvento*, partim

tim *baculos*, partim *crura* aliaq; *corporis membra* illinendo, idqvè tum, qvando corpora de loco in locum *realiter* transportari fatagunt. Aliàs n. qvando conventibus per *somnium* duntaxat interesse volunt, tum in sinistrum se collocant latus; aut qvando malunt *vigilantes*, qvæcunqve in concilio fiunt, cernere, tum, operâ dæmonis, ex ore *vaporem* qvendam crassum evomunt, in qvo gestorum imagines, ut in speculo, intuentur. Neqve tamen putandum est, *ungventum* illud ad *realem corporum translationem simpliciter* esse *necessarium*: nam aliqvoties absqve ejusdem usu sagas aliò *verè* esse devectas constat. (vid. infra §. IV. Κατασκ.) Hinc *Auctor*. Mirab. Myster. c. 3. p. 21. ex Bodino: Die Hexen/ inqvit, in Franckreich glauben/ wenn sie auff einen Besen sitzen/ der zwischen ihren Beinen ist/ und sprechen etliche Wort/ daß sie weggeführet werden ohne schmieren: Dargegen die in Italia haben allezeit einen Bock für der Pforten/ der auffwartet/ umb sie hinweg zu führen. Interim adhibet *unctionem* illam dæmon, *tùm* qvia plerumqve *timidiores* sunt sagæ, ut audeant; *tùm* qvia *teneriores* sunt ad horribilem illum contractum in assumto corpore ferendum. *Ungvento* autem eo sensus *obstupefacit*, omnemqve animo timorem excutit. Cæterum ad *verba* qvod attinet, etiam hæc pro varietate modi variant. Nam in *reali transmigratione* seqventi uti ajunt voto: Oben naus und nirgend an. In *phantasticâ* verò *repræsentatione*, *in nomine omnium diabolorum*, obdormiscere dicuntur. Hæc de *translationis principio*, qvod hîc in controversiam non venit.

§. II. *Medium* iterum non unius est generis. Aliqvando enim est *hircus*, vel *taurus*, aliudve *animal*, non *verum*, sed *phantasticum*, h. e. ex variis vaporibus & exhalationibus formatum, & à diabolo gubernatum. Aliqvando *homo truculentus*, sed vestibus regiis ac egregiis ornatus, qvi sagas ternas qvaternasqve simul asportat. Aliqvando *arundo*, *colus*, nec non *scopæ*, aut *furcæ*, qvibus post factam incantationem elevatæ à dæmone avehuntur. Sed nec de eo qvæstio nobis intercedit; saltim de *modo* impræsentiarum solliciti sumus.

§. III. *Modus* autem *duplex* est, alius per *imaginarium*, alius per *verum* conficitur *actum*. *Imaginarius* est, qvando be-

neficio dæmonis per *imaginationem* ſ. *phantaſiam* ſagis repræſentantur, qvæcunqve in conventiculo aguntur, etſi illæ domi interim alto ſomno ſepultæ conſideant. *Verus* eſt, qvando *verè* in altum ſuſtolluntur ad Sabbata ſua celebranda. Atqve de hoc *poſteriori*, non *priori* jamjam diſceptatur. Nam qvà *phantaſticum actum*, à nemine, adverſariorum etiam, in dubium ille vocatur, qvinimmò res tota à multis per hunc ſolum explicatur.

§. IV. Cæterùm qvod *ceremonias* & alias illius *conventus circumſtantias* concernit, eas prolixè deſcripſit *Martinus Delrius* l. c. p. 353. & ex eo *Schottus* l. d. p. 102. unde nos ſeqventia depromemus. Primùm omnium ſagis, ad comitia translatis, conſpiciendum ſe præbet Cacodæmon, conventûs Præſes, in ſolio ſedens, formâ terrificâ, utplurimum hirci vel canis. Ad hunc obverſo tergo accedunt, majeſtatem ipſius veneraturi. Adorant autem cum non genu curvato, ſed cruribus in altum jactis, nec capite in anteriorem partem prono, ſed reſupino, adeò ut mentum cœlum reſpiciat. Tum candelis piceis oblatis vel umbilico infantuli, ad ſignum homagii, eum in poſterioribus oſculantur. Peractâ ſic adoratione ſacrificia fieri ſolent, qvibus interdum liberos ſuos diabolo offerunt & occidunt. Interdum hoſtiam ſacram, ex ore extractam & aſſervatam dæmoniqve oblatam, coram eo pede conculcant. Poſthæc aſſidere incipiunt menſis, facie vel apertâ, vel larvatâ. Solent autem diverſæ eſſe menſæ, cibis nonnunqvam delicatiſſimis, nonnunqvam valdè inſipidis & inſulſis onuſtæ, qvibus pro dignitate aut opibus ſinguli tractantur convivæ. Aliqvando ſuus cuiqve dæmon aſſidet, aliqvando malefici unâ ex parte, & ſuus cuiqve dæmon ex averſo. Nec menſæ ſua deeſt benedictio & gratiarum actio, conſtans veſtris blaſphemis, qvibus ipſum Beelzebub & creatorem, & datorem, & conſervatorem omnium profitentur. Abſoluto convivio choreas cum Martinellis ſuis ducunt, ad tympanum fiſtulamve ſedentis alicujus in bifidâ arbore, dorſis invicem obverſis & in orbem junctis manibus, jactantes capita more fanaticorum, & cantantes feſcenninos in honorem dæmonis obſcœniſſimos. Delaſſatæ jam cum amaſiis dæmonibus fœdiſſimè commiſcentur, non phantaſticè tantùm, ſed realiter etiam

ſæpè,

sæpè, ex qvo tamen congressu verus homo nunqvam est orundus. Deniqve instante termino, sua unaqvæqve narrat ab ultimo conventu facinora; qvæ qvò graviora, eò collaudantur uberius; si nulla, vel non satis atrocia, verberantur à dæmone vel à maleficò qvodam seniore. Atqve sic suas domus repetunt, acceptis priùs pulveribus vel venenis aliis, sæpè etiam indicto cuiqve nocendi penso, & pronunciato Pseudodei decreto: ULCISCIMINI VOS, ALIOQVIN MORIEMINI.

§. V. Porrò *distingv.* qvoqve hîc est inter *translationem solius animæ, & totius corporis, ex materia & formâ constantis.* Nos dum *conventum* Sagarum *realem* qvandoqve asserimus, *sagas totas* & qvà *animam* & qvà *corpus* in alium transferri locum statuimus, rejectâ interim illâ *Bodinianâ fabellâ*, qvâ *animæ ipsarum*, vi satanæ, *extra corpora abripi* & ad nocturna conventicula *portari* finguntur. Hæc enim *animarum creptio* dæmoni *impossibilis* omninò est. Nam *qvacunq; actio infert veram è mortuis resuscitationem, illa dæmoni est impossibilis: atqvi animarum è corpore sagarum ereptio earundemq; postea cum eodem redunitio, infert veram è mortuis resuscitationem; Ergo. Major* probatur ex disproportione efficientis & effectus. *Diabolus* enim causa est *finita, resuscitatio* verò effectus *infinitus. Minor* ex effectus illius qvidditate patet. Nam *animæ ereptio* infert *mortem*, & *redunitio vitam*, & conseqventer *è mortuis resuscitationem.*

§. VI. Neqve tamen *semper*, sed *nonnunqvam* saltim *realem* illam *sagarum transmigrationem* contingere censemus. Haud enim ignoramus, sagas de conventibus & tripudiis dæmoniacis aliqvando splendidissimè nugatas esse, cùm tamen domi in suis jacuerint cubiculis somno profundo obrutæ. Exemplum memorabile ex *Pauli Grillandi* Tr. de Sortilegio adducit *D. Carpzovius* Prax. Crimin. part. 1. qv. 48. n. 27. de sagâ qvâdam, qvæ cùm unà cum aliis carceri includeretur, qvæstionibus exponeretur, confessa erat, se eâ ipsâ nocte & horâ interfuisse lusibus diabolicis, qvâ maritus juramento præstito asserebat, se eam tùm in lecto diligenter observasse, & non semel studiosè tetigisse. *Lutherus* qvoqve Tom. I. Jen. fol. 126. meminit historiæ ex *Joh. Keisersbergio*, qvod vetula aliqva, ut prædicatorem argueret mendacii,

qvi

qvi talia docuerat esse falsa, seriò eum vocaverit, & adspectante illo sese inunxerit, sedensqve in furcâ, jamqve volens devehi, statim obdormiverit, & qvibusdam gestibus hinc inde se moverit, donec de scamno ceciderit & vulnus in caput acceperit. Vid. *Anton. à Torqvem.* l.c. p.349. En astutias & præstigias diaboli μυελοτεχνίτου! Rectè igitur *Philippus* lib.de Anim. *Qvartum genus somniorum est diabolicum, ut cùm veneficæ videntur sibi interesse conviviis ac ludis, cum sæpè compertum sit, eas nusqvam abiisse, sed dormientes, gestu & clamore somnia conviviorum & saltationum significasse.*

§. VII. Deniqve notanter inscripsimus *titulum* dissertationis nostræ de CONVENTU SAGARUM AD SUA SABBATA, ut scil. constaret, de qvonam nobis sermo sit. Nam alia etiam eas, præcipuè in viciniâ cohabitantes, sæpius instituere conventicula, nemo futurus erit, qvi negabit. Qvamobrem *dist.* inter *conventum qvalemcunq;*, & *solemnem.* Non *ille*, sed *hic* à nobis attenditur.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ,

Sententiam veram adstruens.

§.I. *Duo* sunt, qvorum *confirmatio* hîc tradenda: scil. *transportationis sagarum possibilitas*, ejusdemqve *actualitas. Possibilitatem* hoc argumento stabilimus: *Qvicqvid non excedit vires diaboli, illud ab eo fieri posse probabile est: atqvi corporalis sagarum ad conventicula sua sabbatica translatio non excedit vires diaboli; Ergo. Minorem* probat (a) *Thomas* part.1. Summ.qv.100. art.3. ex eo, qvod *Spiritibus completis* omnia *corporalia* obediant qvoad *motum* localem. Diabolus verò est talis; E. Deinde (b) qvoqve ex *paritate angelorum bonorum & malorum* eandem nos confirmare possumus. Nam *si angeli boni eâ præditi sunt virtute, ut corpora de locq in locum transferre possint, nil impedit, qvò minus & diabolis ea competat potestas in sagarum corpora transportanda: atqvi verum est prius; Ergo. Major* constat, qvia *diaboli & angeli boni* non differunt *ratione essentiæ*, sed *ratione accidentalis bonitatis atq; malitiæ.* Qvæcunqve verò in *essentiâ conveniunt*, illi

etiam

etiam in naturali *potentiâ*, essentiam consequente, *conveniunt*. *Minor* vel ex solo *Habacuci* exemplo constat, qvi capillo in Babilonem ad Danielem translatus est ab angelo, *Dan.*14, 35.

§. II. Sed oggannit *Ulricus Molitor* l.c. malè nos ab *angelis ad dæmones* argumentari, eò qvod *angelorum* hâc in re *longè major* sit *vis* & *robur*, qvàm *dæmonum*. Enimverò Resp. mera verba audimus; at qvod pectus veri cupidum exsaturet, non invenimus. *Dicit*, longè majorem angelorum esse virtutem, qvàm dæmonum; at unde hoc ipsi constat? *Probare* priùs id debuisset, si effugere studuisset *fallaciam*, qvam *Aristoteles* vocat ἀπεῖδε τὸ ἐν ἀρχῇ. Præterea communis *Theologorum* schola docet, *retinuisse* diabolos, qvæ *naturæ* erant *dotes*, *amisisse*, qvæ *gratiæ*. Sed estne, qvæso, *potestas movendi corpora*, donum *gratiæ*? Minimè. Accedit, qvod ipso *actu* dæmones elevarint *corpora*, vel mille testium comprobante ἀυτοψία. Ubi verò *actus*, ibi non potest qvoqve non esse *potentia*. Sed satis de *possibilitate*.

§. III. Pergimus nunc ad ipsius *translationis actualitatem*, qvæ, juxta nonnullos, probari potest (1) *ab experientiæ testificatione*. *Qvicqvid experientia testificatur, illud temerè negatur: atqvi sagas nonnunqvam verè ad conventicula sua transportari, experientia testificatur; Ergo. Major* in aprico est. Minor ex seqventibus patet. Mulier qvædam Sabinensis, inqvit *Delrius* l.c. ex *Grillando* l.2. de Sort. q.2. & *Castro* lib.1. de just. hæret. pun. c. 16. hanc profitebatur diabolicam artem. De qvâ cùm maritus suspicionem haberet, interrogavit eam pluries, qvæ semper negavit. Maritus verò in suspicione suâ persistens, anxiè veritatam perqvirebat: qvi adeò astutè se gessit, qvod vidit illam qvâdam nocte se unguento qvodam ungentem: qvâ unctione peractâ, vidit illam celerrimè qvasi avem recedentem, & ex superiore domûs solario ad inferiora descendentem. Illam maritus seqvens, ut videret, qvo tenderet, amplius eam non vidit, & accedens ad portam domus, invenit eam clausam. Qvæ res magnam ei præbuit admirationem. Die verò seqventi iterum maritus uxorem interrogat, qvod anxiè scire cupiebat; & illa constanter, ut ante, se nescire dixit. Maritus verò, ut amplius negare mulier non posset, apertè ei dicit omnia, qvæ nocte præteritâ illam feciſse viderat. Deinde-

fustibus illam percutit graviter & duriora minatur verbera, nisi veritatem dixerit: qvam si apertè exposuerit, veniam se illi daturum promittit. Mulier igitur, se jam celare non posse intelligens, veritatem aperuit; & veniam à marito petiit: qvam maritus hac conditione indulsit, ut illum ad tales congregationes adduceret. Illa verò ut veniam impetraret; facilè petita promisit, & promissum ex licentiâ Satanæ implevit. Adductus igitur ille ad locum, ubi ludi fiebant, ludum, & choreas, & cætera omnia contemplatus est; & tandem ad mensam cum reliqvis, ut vesceretur sedens, cum cibos insipidos judicaret, petit sibi dari sal, qvod in mensâ deerat: & qvamvis iterum atq; iterum petiisset, nunqvam illi dabatur. Tandem cùm post importunam petitionem prolixamq; expectationem sal illi daretur, dixit: *Lodato sia Iddio, che pur è venuto qvesto sale:* Nunc laudetur Deus, qvoniam jam venit sal. Qvibus verbis prolatis, dæmones, qvia laudes Dei audire refugiunt, statim recesserunt, & reliqvi omnes disparuerunt, luminaribusq; extinctis mansit ille solus nudus, qvousqve mane facto vidit qvosdam pastores; qvos interrogavit, qvænam esset illa patria, in qvâ erat: illi verò responderunt, esse agrum Beneventanum in regno Neapolitano. Qvi locus distabat à patria viri per centum milliaria. Ob qvam caussam, licet dives esset, coactus fuit per viam mendicare, ut ad domum suam redire posset. Ad qvam postqvam pervenit, statim uxorem suam ob lamiæ crimen accusavit, & totam rem gestam, ut narrata est, coram judicibus exposuit. Qvi rem totam plenè, ut oportebat, examinantes, vera esse omnia, qvæ diximus, invenerunt. Qvæ etiam mulieris confessione confirmata sunt. Hæc *Delrius.*

§. IV. (2) *Ex corporali sagarum ad alia remotissima loca translatione. Qvicunq; minoris voluptatis ergo in remotissima verè transferuntur loca, illos magis probabile est transportari qvoq; ad sua sabbata, longè majoribus gaudiis referta: atqvi de sagis ac magis verùm prius; E. & posterius. Majoris* fundamentum suppeditat Maxima illa Logica: *Qvod affirmatur de Minore, multo magis affirmandũ est de Majore.* Sive, ut alii efferunt: *Si id inest, qvod minus verisimile est, etiam illud inest, qvod magis verisimile est. Minor* nota est ex experientia, qvæ testatur, sagas in difficilibus sæpius convenire locis

cis, ut ibi sua conferunt consilia, proximoq; noceant, vel aliis voluptatibus fruantur. Qvæ tamen omnia nihil illæ æstimant ad solemnia illa conventicula in montem *Bructererum*, & alibi. Majoris evidentiæ ergo unum vel alterum exemplum adscribemus. Erat, inqvit *Balduin. Ronsseus* epist. medic. 50, in pago Oostbrouk non procul à Trajecto, mulier vidua, cui servus convixerat ad obeunda, ut res postulabat, munia domestica: Is cum jam sæpius, ut solent esse curiosuli servi, per transennam animadvertisset, heram nocte intempestâ, statim ac qvieti se tradidissent domestici, qvotidiè in stabulum, ad certum præfixumq; locum venire, atq; exporrectis manibus præsepi contiguum fœnile apprehendere, admiratur tandem ille, qvidnam hoc negotii esset, statuit & ipse inscia hera idem semel experiri, atq; eandem pertentare aleam. Igitur hera ex consvetudine ad solita veniente, atqve sicuti videbatur digressa, subseqvitur & ipse, locum contemplatur, atq; exemplo heræ fœnile complectitur: ibi ille ex tempore in aëra raptus defertur in oppidum Wick, in abditum & subterraneum specum, ubi cœtum maleficarum de maleficiis conferentem inter sese, reperit. Hera cum suis inopinam famuli præsentiam admirata, rogat, qvo astu, aut qvâ tandem ratione momento temporis illuc appulisset. Respondit ille ordine, ut res transacta esset: Tum illa indignari primùm atq; excandescere cœpit, verita, ne nocturni atq; clandestini isti conventus hâc ratione tandem eliminarentur: cum consortibus igitur deliberandum censuit, qvid in ambiguo hoc negotio faciendum svadeant. Convenit tandem inter eas, ut amicè exciperetur, silentium stipularetur, atq; arcana hæc, qvæ illi præter meritum atq; opinionem videre contigisset, nulli communicaturum se aut revelaturum sanctè dejeraret. Ille interim qvidvis non pollicetur, abblanditur, & ut mitius agant, simulat se omnibus votis hoc unum expetere, ut cum illarum gratia liceat posthac sortilegarum interesse collegio. Interim dum consultatur, labitur hora, & jam abeundi tempus instat. In dubium iterum, instigante herâ, jam vertitur, remittendusne domum sit totius cœtûs periculo, an bono publico enecandus. Communi tandem omnium consensu mitior placuit sententia, qvæ juramento addictum domum deferendum decerneret. Suscipit eam provinciam hera, atq; fide data in humeros re-

ceptum domum delaturum pollicetur. Accinguntur operi atq; euro citius per aëra feruntur, sed ecce mensis jam bonam partem itineris, conspicuum sese dedit lacus arundineto obsitus. Ibi malefica illa anus occasionem nacta, verita, ne juvenis pœnitentia ductus, qvod furialibus istis feriis (qvemadmodum simulabat) initiatus esset, visa tandem eliminaret, provolans à se disjecit adolescentem sperans, ut suspicio est, eundem partim casus violentia enectum, partim lacus ipsius altitudine absorptum iri. Verùm ut est Deus misericors, prorsus non volens mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat; vesanæ illius menti metas constituit, neq; passus est, juvenem insontem submergi, sed aliqvando æqviore conditione permisit, ut in hunc usq; diem vita protraheretur, tùm forte fortuna in arundinetum decidens, lethalem plagam ex casu non accepit, violentia impetuq; casus per arundinetum qvodammodo refractis. Interim miser ille, qvi solius lingvæ ministerio jam utebatur, dum illucesceret, mille distorqvebatur cruciatibus ac suspiria trahens, tantisper ingemiscebat, dũ prætereuntes insolitâ lamentatione attoniti, factâ indagine compererunt, hominem prorsus elumbem, & cui utraq; excidisset coxa. Rogant unde sit, qvomodo eò calamitatis pervenerit? Narrat ille ordine singula, defertur tandem curru Ultrajectum. Ibi nob. vir Joan. Culemberg. Urb. Præt. rei novitate qvodammodo perculsus, admirabundus singula perqvirit, atq; indagine factâ fascinatricem heram comprehendi jubet vinculisq; constringi. Illa simul ac in manus Præfecti venisset, nihil negare, omnia fateri &c. Hactenus *Ronsseus*. Vid. Spinæus qvæst. de Strigib. c. 17. seq.

§. V. (3) *Ex unanimi sagarum confessione. Qvicqvid unanimiter omnes confitentur sagæ, illud probabile est verè accidisse: atqvi corporalem nonnunqvam ad sua sabbata translationem, unanimiter omnes confitentur sagæ; Ergo. Major* suo gaudet robore. Qvæ enim *vana* sunt, qvæ *delusoria*, qvæ *phantastica*, de iis certè tam perpetim *una* & *consentiens omnium contestatio* esse neqvit. Neq; *accurata* etiam inter *disjunctissimas* locis & temporibus, ætate ac moribus, sagas facilè reperiretur *consensio*, si *phantastica saltim* essent ista conventicula. Cùm *peculiaris* cuiq; sit *animi* actio *diversaq; imaginatio*, nec *cerebri* aut *phantasiæ* omnium *eadem dispositio*,

sitio, qvæ dæmoni tamen ad hujusmodi imagines necessaria foret. Qvid? qvod constet minimè, qvâ ratione *mendacii* tanta possit esse *conformitas*. *Major* itaqve propositio firmo nixa talo. Deinde qvoqve *Minor* vacillationis omnis est expers. Experientia enim ad satiem nobis demonstrat exempla *sagarum*, ὁμοθυμαδὸν *realem corporum suorum transportationem* confitentium, nec in minutissimis circumstantiis discrepantium. Vid. *Grilland.* l. 2. de sort. qv. 7. conferantur item *JCti*, aliiq; ejuscemodi *criminum inqvisitores*.

§. VI. *Excipiunt* qvidem ad hoc ipsum argumentum adversarii, dicentes, *confessionem* illam esse *extortam*, esse *judicii corrupti & phantasiæ depravatæ*, adeoqve *corporalem* illam *transmigrationem* minimè sufficienter probare. Enimvero Resp. (1) *confessio* illa *unanimis* est *omnium* tam *pœnitentium*, qvàm *impœnitentium*. (2) Qvid? qvod nec in *ipso rogo*, ubi nihil *fictio* profutura & exhausta jam ferè sunt tormenta, rem dissimulent. (3) Addunt qvoqve, qvod præprimis notandum, *se qvandoq; phantasticè, qvandoq; corporaliter translatas* esse. (4) Et si *confessio extorta*, si *judicii corrupti*, qvomodo, qvæso, *tanta omnium* vel in *levissimis circumstantiis* recensendis poterit esse *convenientia*. (5) Accedit, qvod non *solæ sagæ*, vel *magi*, sed *alii* qvoqve, ab earum crimine immunes, qvi curiositate aut inconsideratione ad illa conventicula deducti fuêre, idem confiteantur. Hinc porrò probamus Thesin nostram.

§. VII. (4) *Ex aliorum, sagas concomitantium, reali deductione & reversione. Si enim alii, sagas concomitantes, beneficio unguenti à diabolo verè in distita deducti fuerunt loca, & per aliqvot milliaria deinceps reverterunt, seqvitur, qvod nec illud de magis sit negandum: at qvi verum prius; Ergo & posterius. Majoris* connexio firma. *Minor* partim ex antecedentibus, partim ex seqventi constat historiâ, qvam narrat *Joh. Bodinus* lib. 2. Dæmon. cap 4. Vir qvidam tenuis cum uxorem interdum abesse noctu perciperet bonamqve noctis partem emanere; præterea dicentem se aut ad deonerandum alvum egredi, aut ad lavandum cum vicinâ suâ, aliqvoties falsi evicisset, suspicionem concepit de perfida ejus libidine, & necem interminatus est, nisi lo-

cum, qvò proficiſceretur, indicaret. Illa ſibi à periculo metuens, rem ut erat, confeſſa eſt: atq; ut explores & videas, rem ita ſe habere (inqvit illa) ſi volueris, eodem venies. Tunc tradidit ei ungventum, qvo ſe uterq; inunxerunt, & pronunciatis aliqvot vocibus, diabolus eas Lochiis in arenarias Burdegalenſes (qvæ à Lochiis minimum qvindecim dierum ſpatio abſunt) exportavit. Videns itaq; vir, ſe in ignotâ magorum & diabolorum humanâ ſpecie, aſpectus tamen horrifici, freqventiâ verſari, dicere cœpit: *Deus mi, ubinam ſumus?* Hoc dicto repentè cœtus disparuit. Ille verò cernens nuditatem corporis ſui, oberravit per agros nudus, donec manè ruſticos invenit, qvi ipſum in viam deduxerunt. Reverſus Lochias, ad Qvæſtorem rerum capitalium contendit rectà: qvi audita probè hiſtoriâ, fœminam prehendi juſſit: illa verò minutatim omnia, qvæ diximus, confeſſa eſt & ultro agnovit peccatum.

ΑΝΑΣΚΕΥΗ,

Argumenta Adverſariorum diluens.

OBJECTIO I.

Qvicqvid dæmoni eſt impoſſibile, illud qvoq; non præſtat: atqvi corpora ſagarum tam gravia ſubitò in ſuperiorem aërem tollere & intra tantillum temporis ſpatium, in loca, præſertim longè diſita, transportare, dæmoni eſt impoſſibile; Ergo. Majorem probant, qvia nihil agit ultra ſphæram ſuæ activitatis.

SOLUTIO.

add. Voët. 1. ſelect. p. 648.

Reſp. Neg. *Minorem. Diabolus* enim *robuſtior* eſt qvovis *corpore humano*, etiam *Giganteo*. Et qvia *poſſibilitatem* ſuam monſtravit in *uno* & *altero*, cur non idem poſſet in *cæteris*, qvæ cum prioribus ejusdem ſunt ponderis & magnitudinis? *Simon Magus* à malignis ſpiritibus verè ſublatus, ſed precibus *Petri* iterum detruſus, repentino eliſu extinctus eſt, teſte *Egeſippo* l. 3. Excid. Hieroſ. c. 2. *Apollonius Tyanæus* verè à ſuo Spiritu, Smyrna Epheſum translatus eſt, referente *Philoſtrato* in ejus vita. *Antidius*, Turonenſis Epiſcopus, verè à cacodæmone, Turone Romam delatus, & ab

& ab eodem viciſſim Romam Turonem relatus eſt, juxta *Sigebertum* in Chron. ſub ann. 411. Vid. *D. König* l.c. p. 41. Qvid igitur obſtaret, qvo minus in ſagis qvoq; idem præſtare poſſet cacodæmon? Nulla ſanè apparet *impoſſibilitas* nec ex parte *moventis*, nec ex parte *mobilis*. Tametſi qvidem *modus* angelicus movendi corpora, penitus nobis non ſit perſpectus, certum tamen eſt, qvod *ab ignoratione modi ad negationem rei ipſius N. V. C.*

OBJECTIO II.

Qvic. intra iſtud tempus, qvò longius abeſſe dicuntur, ſuis tamen locis fixi verè tenentur & nepedem qvidem vel extra lectum, vel extra limen movent, illi verè & corporaliter non ſunt transportati: atqvi Sagæ intra iſtud tempus, qvò longius abeſſe dicuntur, ſuis locis fixæ tenentur &c. Ergo: Major in propatulo eſt; qvia corpore transvectari, & tamen eodem in ſuo ſitu ſtabilem permanere, ſimul & ſemel impoſſibile videtur. *Minorem* variis comprobant exemplis *Olaus Magnus, Toſtatus, Grillandus* aliiq;. Et conſtat ex vita *D. Germani*, de mulierculis convivantibus, ut videbantur, & tamen domi repertis dormientibus.

SOLUTIO.

Reſp. (1) Limit. *Major.* ex parte *Prædicati* h.m. *Q. intra iſtud tempus &c. illi verè & corporaliter*, ſcil. *eo tempore, qvo in lectis fixi, non ſunt transportati.* Atqve ſic *conceditur* totum argumentum. Nam uti transvectionem *qvandoq;* phantaſticè fieri, non illibenter *concedimus*, ita *ſemper*, eſt qvod *negamus.* Committitur igitur *fallacia ignorationis Elenchi*, dum *ſtatum controverſiæ* ignorant & pervertunt contradicentes, & malè qvoqve *à particulari ad univerſale* argumentantur. (2) Qvod ſi verò *Minorem univerſaliter* enuncient, oppido ea falſa eſt, cùm contrarium vel ex antecedentibus ſatis ſuperqve conſtet. (3) Adde, qvod adhuc κρίνόμενον ſit, utrum illæ *ſagæ*, qvæ, dum longiùs abeſſe creditæ ſunt, & tamen ſuis in lectis immotæ jacuerunt, fuerint *phantaſticæ*, utrum *veræ?* Qvî enim fieri neqveat, ut diabolus in locum abſentis ſagæ aliam perſonam ſubſtituat, qvæ qvoad formam & cæteros actus abſentis vicem ſuſtineat? Audiatur modò

Carpzo-

Carpzovius part. i. Prax. Crim. q. 48. n. 59. ita hâc de re differens: *Ne fortè lamiarum absentia à maritis in loco deprehendatur, illæ per incantationem aurem maritorum vellicando dextera manu, prius incantato ungvento illitâ, eis conciliant somnum, è qvo non facilè possint excitari: Vel personas qvasdam jam dormientibus maritis adumbrant, qvas, si contingeret interea expergisci, suas uxores esse putarent: vel etiam alius dæmon in formâ succubi ad latus maritorum adjungitur, qvi loco uxoris sit, & si opus fuerit, omnia illius officia in thoro conjugali subeat, ad qvæ diabolus se promtissimum exhibet, seq; ita accommodare scit, ut etiam sapientissimum qvemq; fallere possit.*

OBJECTIO III.

Q. personæ subitò evanescunt, illæ non sunt veræ, sed phantasticæ, atqui conventus sagarum personæ subitò evanescunt; Ergo. Major firma, qvia verum corpus subitò evanescere neqvit. *Minor* experientiâ constat, qvæ testatur, sagas in istis conventibus interdum pronunciato nomine JESU subitò disparuisse.

SOLUTIO.

Resp. Limit. *Majorem* h.m. *Q. personæ subitò evanescunt*, sc. *propriè & stricte* sumto *evanescendi* termino, *illæ non sunt veræ*: Jam cadit *Minor*. Sagæ enim qvæ conventui interfuerunt, non *evanuerunt*, sed præstrictis cernentium oculis à suis dæmonibus *celerrimè* fuerunt *asportatæ*: & sic *disparuisse* dicuntur, *largè & impropriè* accepto vocabulo, pro *desierunt videri*.

Atqve hæc de præsenti materiâ sufficiant. Plura pagellarum angustia negat. Unicum verò adhuc monendus est B.L. ut ne videl. siniſtrè interpretetur, qvod ex *Delrio* præcipuè, *Grillando*, *Spinæo* aliisqve historica nonnulla petierimus. Hæc enim ex nostro confingere cerebello nec poteramus, nec debebamus. Usi tamen ubiqve nostro fuimus ingenio, nec temerè promiscua qvæqve credidimus. Videbit id æqvus Anagnostes, & nobiscum decantabit

SOLI DEO GLORIAM.